

MỘT SỐ BIỆN PHÁP TĂNG MỨC ĐỘ HỨNG THÚ CHO HỌC SINH TRONG VIỆC DẠY HỌC MÔN ÂM NHẠC Ở CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC TẠI PHƯỜNG ĐÔNG HỚI, TỈNH QUẢNG TRỊ

TRẦN THỊ PHƯƠNG DUNG
Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non,
Trường Đại học Quảng Bình

Nhận bài ngày 06/11/2025. Sửa chữa xong 06/01/2026. Duyệt đăng 12/01/2026.

Abstract

Music plays a vital role in human life and has long been an indispensable component of the general education curriculum, contributing to the holistic development and character formation of children. In Dong Hoi Ward, Quang Tri Province, most primary schools have implemented the new general education curriculum, including Music education. However, several local characteristics—such as strong regional dialectal influences, the diverse backgrounds of students from different localities, and certain physical and developmental differences compared to peers in larger urban areas—have affected students' learning capacity and level of interest. Consequently, the effectiveness of Music teaching in local primary schools has not yet met expectations. This article analyzes these challenges and proposes several practical measures to enhance students' engagement and interest in learning Music, thereby improving the quality and effectiveness of Music education in primary schools in Dong Hoi Ward, Quang Tri Province.

Keywords: Interest and enthusiasm, Music subject, primary education, teaching methods.

1. Đặt vấn đề

Âm nhạc là lĩnh vực luôn gắn bó mật thiết với đời sống xã hội, làm phong phú đời sống tinh thần và là phương tiện giúp con người kết nối với thế giới xung quanh, góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống. Ở cấp tiểu học, giáo dục Âm nhạc tạo cơ hội cho học sinh (HS) được trải nghiệm và phát triển năng lực Âm nhạc thông qua việc thể hiện, cảm thụ và hiểu biết, ứng dụng và sáng tạo âm nhạc; góp phần phát hiện, bồi dưỡng những HS có năng khiếu. Việc học Âm nhạc hiệu quả ở cấp tiểu học cũng đưa lại một lợi ích rất to lớn đó là giúp trẻ tự tin, hoà đồng trước đám đông. Do đó việc nghiên cứu phương pháp để không ngừng đổi mới và nâng cao hiệu quả việc dạy học Âm nhạc cho HS tiểu học là một việc làm cần thiết, giúp phát huy tối đa giá trị của môn học tại địa phương phường Đông Hới, tỉnh Quảng Trị.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mục tiêu của việc dạy Âm nhạc ở trường tiểu học

Mục tiêu của việc dạy Âm nhạc ở cấp Tiểu học là giúp HS bước đầu làm quen với kiến thức âm nhạc phổ thông, sự đa dạng của thế giới âm nhạc và các giá trị âm nhạc truyền thống; hình thành một số kỹ năng âm nhạc ban đầu; nuôi dưỡng cảm xúc và thẩm mỹ và tình yêu âm nhạc, góp phần hình thành và phát triển cho HS những phẩm chất chủ yếu (yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm) và các năng lực chung (tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo) [1, tr. 5].

Thực hiện mục tiêu nêu trên của Bộ Giáo dục Đào tạo, việc dạy học môn Âm nhạc ở trường tiểu học được triển khai với mục đích chủ yếu giúp HS biết hát, tập đọc nhạc, phát triển khả năng âm nhạc, rèn luyện cho các em kỹ năng để các em hát đúng nhạc, hát có diễn cảm, tập đọc, chép nhạc ở mức độ đơn giản, luyện nghe và cảm nhận giai điệu âm nhạc để từ đó hình thành cảm xúc thẩm mỹ và tình yêu đối

với âm nhạc, từ đó giúp HS có đời sống tinh thần phong phú, hình thành và phát triển những phẩm chất cao đẹp. Thông qua các hình thức hoạt động âm nhạc, các em bước đầu trải nghiệm và khám phá nghệ thuật, từ đó hình thành năng lực thực hành âm nhạc và khả năng giao tiếp, hợp tác xã hội.

2.2. Lợi ích của việc học Âm nhạc đối với học sinh tiểu học

Đối với trẻ em ở độ tuổi học Tiểu học, Âm nhạc là môn học góp phần tạo nên những cảm xúc lành mạnh, định hướng quan điểm thẩm mỹ, thể hiện sự hồn nhiên trong sáng của lứa tuổi thiếu nhi. Những bài hát bản nhạc có nội dung gần gũi với cuộc sống có giai điệu đẹp, lời ca hay sẽ để lại cho các em những ấn tượng đẹp đẽ về cuộc sống. Thông qua các điệu múa, trò chơi vận động, các em được rèn luyện và hình thành những kỹ năng làm việc nhóm, xây dựng tinh thần đoàn kết thân ái, tinh thần trách nhiệm và tính kỷ luật...

Âm nhạc là một nhu cầu tự nhiên trong đời sống tinh thần của trẻ. Trẻ em tham gia ca hát, vui chơi với âm nhạc là được tự hoạt động để tự nhận thức về thế giới xung quanh và khám phá khả năng của chính bản thân mình. Những hình tượng âm nhạc của bài hát, bản nhạc tác động vào cảm xúc các em, giúp các em phát triển trí tuệ, trí tưởng tượng và góp phần giúp HS phát triển toàn diện. Học Âm nhạc, trẻ không những được nâng cao hiểu biết về kiến thức văn hoá mà còn phát huy năng lực cảm thụ âm nhạc và những năng khiếu khác. Vì vậy, để phát huy tính tích cực chủ động sáng tạo của HS, giáo viên (GV) cần phải đổi mới, tìm tòi, sáng tạo những phương pháp phù hợp, giúp cho các em luôn có hứng thú và cảm thấy mới mẻ qua các tiết học Âm nhạc.

2.3. Thuận lợi và hạn chế trong việc dạy môn Âm nhạc tại các trường tiểu học ở phường Đồng Hới, tỉnh Quảng Trị

2.3.1. Thuận lợi

- Hiện tại các trường tiểu học tại địa bàn phường Đồng Hới, tỉnh Quảng Trị đều đạt chuẩn quốc gia nên có đầy đủ cơ sở vật chất trang thiết bị phương tiện phục vụ cho việc dạy học môn Âm nhạc.
- Các GV bộ môn Âm nhạc có trình độ từ cao đẳng đến đại học.
- Đa số các em HS yêu thích âm nhạc, nhiều HS có năng khiếu và hiểu biết về âm nhạc, nhu cầu thường thức âm nhạc có phần vượt trội hơn HS các huyện lân cận.

2.3.2. Khó khăn

a. Về học sinh

- Giữa các em có sự chênh lệch về năng lực âm nhạc. Năng khiếu âm nhạc các em không đồng đều, các em chỉ biết hát còn nhận biết nốt nhạc và thường thức âm nhạc còn rất hạn chế, đặc điểm tâm sinh lý thất thường không ổn định nên mức độ tiến bộ và hiệu quả chưa liên tục, phát âm còn đậm tiếng thổ ngữ, thể lực yếu nên khi học hát còn yếu hơi, phát âm nhả chữ chưa chính xác.

- 70% HS chỉ hứng thú trong buổi học đầu và không duy trì được sự hứng thú yêu thích xuyên suốt các buổi học.

+ 35% số HS chưa coi trọng môn học, các em xem Âm nhạc là môn học phụ nên hình thành thái độ không nghiêm túc, thiếu tập trung, chưa thực sự chú ý vào việc học làm ảnh hưởng đến không khí học tập chung của lớp và chất lượng học tập.

b. Về giáo viên

- Trong quá trình dạy học, GV ít sử dụng các phương tiện dạy học hỗ trợ như tranh ảnh, các loại máy nghe nhạc, file nghe nhìn để dạy các phân môn làm quen nhạc cụ, thường thức âm nhạc, ứng dụng sáng tạo...

- Trong giờ học Âm nhạc hầu như GV chỉ chú ý đến hình thức tổ chức một tiết học, chưa chú ý đến việc sử dụng tích hợp các nội dung hoặc các hoạt động âm nhạc khác nhau. Phương pháp giảng dạy chưa có sự linh hoạt, đổi mới, thiếu tích cực.

- GV giảng dạy theo kiểu truyền thụ một chiều nên chưa phát huy hết tính chủ động tích cực và khả năng phát huy của HS. Việc sử dụng nhạc cụ đối với GV chưa thường xuyên.

- Công tác ngoại khóa ở các trường tiểu học tại phường Đồng Hới những năm qua diễn ra khá sôi nổi. Tuy nhiên riêng lĩnh vực âm nhạc thì mới chỉ dừng tập trung ở một vài cá nhân HS có chất giọng hay, đàn giỏi, nhảy đẹp chứ chưa tạo thành một sân chơi mang tính tập thể với sự tham gia của đa số HS.

2.4. Một số biện pháp tạo hứng thú môn Âm nhạc cho học sinh ở các trường tiểu học tại phường Đồng Hới, tỉnh Quảng Trị

2.4.1. Tạo không gian đầy màu sắc và âm thanh

Hầu hết các trường tiểu học ở địa bàn thành phố Đồng Hới đều đã có phòng học Âm nhạc riêng. Vì vậy GV nên đầu tư trang trí và bày biện phòng học thành một không gian gọn gàng, mát mẻ, sinh động đầy màu sắc. Có thể trang trí bằng những bức tranh chân dung các thiên tài âm nhạc, hoặc các nhạc cụ phổ biến. Các nhạc cụ như sênh phách, kèn Recorder, kèn phím Melodion, trống nhỏ được sắp xếp gọn gàng trong tủ. Một góc nhỏ có thể treo một vài nhạc cụ dân tộc như đàn bầu, đàn tranh, đàn nguyệt... Hệ thống màn hình máy chiếu luôn ở chế độ sẵn sàng để các em được xem các video liên quan đến bài học. Đặc biệt cần có 1 cây đàn Piano hoặc Organ đảm bảo chất lượng về mặt âm thanh. Hệ thống loa phải được gắn chắc chắn ở các góc trên trần nhà để khi kết nối âm thanh, chất lượng âm sắc phải được rõ nét và nổi bật. Các cửa sổ được bố trí thoáng mát và có rèm cửa che nắng để đảm bảo một không gian thoáng mát thật sự, không ảnh hưởng đến sự tập trung và thật sự tạo cảm giác thoải mái cho các em. Về bố trí bàn học, GV có thể xếp bàn học thành chữ U để HS thuận tiện trong việc tương tác qua lại suốt quá trình học, GV có thể đến gần hơn với các em để sửa sai, hướng dẫn. Không gian học rất quan trọng, một phòng học sạch sẽ ngăn nắp, được trang trí xinh đẹp sẽ tạo cảm xúc vui vẻ, thoải mái và tạo ra năng lượng tích cực ngay từ ban đầu cho HS khi đến với môn Âm nhạc.

2.4.2. Tạo hứng thú trong trò chơi Âm nhạc

Ở trường tiểu học, các trò chơi âm nhạc được phổ biến được các em yêu thích đó là: Ghép tranh đoán bài hát, đoán tên bài hát và tác giả, gõ tiết tấu để đoán bài hát, ai nhanh hơn, hát kết hợp gõ theo nhịp $\frac{3}{4}$, thay lời hát bằng âm thanh, hát bè, đi tìm nhạc trưởng, thi đua điền nốt nhạc, ai nhanh hơn, thử tài trí nhớ... Trò chơi "Ai nhanh hơn" nên sử dụng để HS có phản xạ nhanh trong việc ghi nhớ thứ tự các nốt nhạc trên bản nhạc hoặc ký hiệu theo bàn tay. Trò chơi âm nhạc có thể là phần nghe và đoán giai điệu của bài hát, nghe và đoán tên nhạc cụ, nghe tiết tấu và bắt chước trên nhạc cụ.

GV cần lưu ý, trò chơi âm nhạc luôn nhất thiết phải có nội dung liên quan đến chủ đề nội dung của tiết dạy. Qua các trò chơi âm nhạc, HS luyện tập được những kĩ năng, rèn luyện tai nghe trí nhớ. Bằng trò chơi âm nhạc, HS được hình thành năng lực lắng nghe, khả năng phản xạ, quan sát, nhận xét, đánh giá và từ đó được khắc sâu kiến thức hơn. Để tạo hứng thú cho HS trong phần trò chơi, GV cần chọn lựa những trò chơi phổ biến và dễ chơi để tất cả HS trong lớp có thể tham gia cùng một lúc. Khi thấy HS hào hứng với trò chơi GV có thể cho các em chơi thêm vài lần để tạo không khí vui tươi thoải mái cho các em.

2.4.3. Tạo hứng thú trong phần học Hát

Để tạo hứng thú trong phần học Hát, GV chỉ nên giới thiệu 1- 2 câu ngắn gọn về tên và nội dung bài hát cùng thái độ vui vẻ hào hứng. Sau đó, hát 1- 2 lần mẫu cho HS nghe và xem. Lần hát mẫu này có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong việc tạo hứng thú cho HS ở chỗ, thông qua cách biểu diễn, giọng hát của GV, HS có sự tri giác gần như trọn vẹn về giai điệu và nội dung bài hát, từ đó tạo cảm nhận "hay hay không hay", "yêu thích hay không yêu thích" ngay từ ấn tượng ban đầu này. Vì vậy, để tạo hứng thú yêu thích bài hát và mong muốn được học Hát, GV cần chuẩn bị bài hát đảm bảo được chính xác về cao độ và tiết tấu, âm sắc tròn vành rõ chữ, sắc thái biểu diễn tươi tắn, duyên dáng hoặc hoạt bát nhí nhảnh đúng với tính chất của bài. Một yếu tố vô cùng quan trọng quyết định đến chất lượng biểu diễn bài hát lúc này đó là phần đệm của bài. GV cần dành thời gian để tìm hiểu, chọn lựa những bản phối beat chất lượng, âm sắc rõ ràng, âm vực phù hợp với giọng của mình để tôn lên lời ca giai điệu của bài hát. Vì vậy, GV có sự tập luyện trước để phần beat không bị chênh lệch với giọng của mình trước khi lên lớp.

Trong quá trình dạy hát, GV cần duy trì sự tương tác của mình với HS bằng ánh mắt và nụ cười cùng

những câu khích lệ. Ánh mắt nhìn vào khuôn mặt của các em để lôi kéo sự tập trung của các em vào bài học, nụ cười để giữ sự thân thiện với HS. Thường xuyên nhắc HS điều chỉnh tư thế đứng hát, hoặc ngồi hát để có sự tự tin duyên dáng. GV cần thường xuyên nhắc nhở các em quan sát khẩu hình của cô để bắt chước, nhằm giúp các em thường xuyên chỉnh sửa cách phát âm được tròn vành rõ chữ. Hát mẫu 2- 3 lần là điều không thể thiếu. Hát mẫu nhiều lần và lặp đi lặp lại nhằm giúp các em ghi nhớ giai điệu và tiết tấu để việc bắt chước chuẩn xác hơn.

Đặc điểm phát âm của HS Tiểu học ở địa phương Đồng Hới, đặc biệt vùng Diêm Điền Quảng Trị phát âm dấu huyền thành dấu nặng; vần “anh”, thường bị phát âm thành “ênh”, các chữ có âm đóng “nh” thường bị mất chữ “h”, phát âm thiếu âm xát khiến âm “tr”, “s” bị thô. GV cần để ý lỗi thổ ngữ này để sửa sai cho trẻ bằng cách nhắc các em mở hàm và điều chỉnh khẩu hình.

Việc gõ phách rất quan trọng, GV cần để ý khoảng cách nối giữa câu này với câu kia để đảm bảo các em ngân nghỉ đúng phách. Những chỗ HS hát sai, GV nhất định phải sửa đúng trước khi đi tiếp. Những chỗ HS sai GV cần hát mẫu nhiều lần với tốc độ chậm, đan xen với việc đánh giai điệu trên đàn để HS nghe. Như vậy, tất cả các HS đều có thể hát được và hòa giọng cùng cả lớp một cách thoải mái và tự tin. Ở những tiết học sau, khi HS đã thuộc bài hát, GV có thể cho cả lớp đứng lên và cùng thực hiện động tác minh họa cùng cô. Như vậy cảm nhận về bài hát được thể hiện ở một tầm cao mới, duyên dáng và mang tính nghệ thuật hơn. Lưu ý, để HS phát huy tính chủ động, không nhất thiết lúc nào GV cũng hát mẫu mà đôi lúc chỉ đàn giai điệu, các em lắng nghe và bắt chước theo giai điệu. Như vậy GV đỡ mệt giọng và không khí lớp học đỡ nhàm chán.

2.4.4. Tạo hứng thú trong phần học Lý thuyết Âm nhạc

Đối với phần Nhạc lý, GV cần lựa chọn cách diễn đạt thật ngắn gọn và dễ hiểu. Kèm theo sau mỗi định nghĩa là lời giải thích, từ đó nghĩa là gì, lấy ví dụ minh họa. Phần ví dụ minh họa, GV nên lấy các bài em đã học trong sách giáo khoa, hoặc nêu câu hỏi để các em có thể lấy ví dụ từ sách giáo khoa. Cách làm này rất dễ hiểu và giúp HS hiểu hơn bài các em đã học, đồng thời nắm chắc được các ký hiệu trong Lý thuyết Âm nhạc.

Để tạo hứng thú và hiệu quả trong phần dạy này, GV nên thực hiện trên 2 nguyên tắc: Từ thực tiễn để rút ra khái niệm hoặc định nghĩa về lý thuyết; Lấy cái HS đã biết để đi đến cái HS đã biết [3, tr.79].

2.4.5. Tạo hứng thú trong phần học Nhạc cụ

Sử dụng nhạc cụ trong việc dạy học môn Âm nhạc ở Tiểu học theo Chương trình giáo dục Phổ thông mới đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển năng lực Âm nhạc và khơi dậy niềm đam mê nghệ thuật cho HS. Nhạc cụ không chỉ là công cụ hỗ trợ giúp HS cảm nhận tiết tấu, cao độ và giai điệu mà còn tạo điều kiện để các em thể hiện bản thân, phát triển kỹ năng biểu diễn, hợp tác và sáng tạo.

Để việc học Nhạc cụ trở nên dễ dàng, có mục đích bổ trợ kiến thức Âm nhạc và tăng mức độ hứng thú cho HS, GV cần đưa ra những mục tiêu/ bài học cụ thể phù hợp cho từng lớp/ độ tuổi, ví dụ:

- Lớp 1: Cho trẻ làm quen với nhạc cụ gõ đơn giản (phách, trống nhỏ, tambourine, maracas) bằng cách gõ nhịp theo lời bài hát hoặc cùng gõ theo 1 dạng nhịp phách đơn giản ngắn gọn do GV hướng dẫn.

- Lớp 2: Cho trẻ tiếp tục sử dụng các nhạc cụ gõ để giữ nhịp cho bài hát. GV lưu ý gõ rõ phách mạnh phách nhẹ và nhắc các em phân biệt được nhịp 2/4, 3/4 thông qua các mẫu tiết tấu đơn giản.

- Lớp 3: Cho trẻ làm quen với nhạc cụ hơi (recorder) hoặc nhạc cụ đàn phím điện tử (Organ). Thực hành 1 đoạn nhạc hoặc 1 bản nhạc đơn giản 4 câu ngắn trên đàn.

- Lớp 4: Hướng dẫn các em cách thực hiện hòa tấu đơn giản giữa các nhóm nhạc cụ gõ, hơi, phím. Với một số HS có năng khiếu âm nhạc, GV có thể hướng dẫn các em chơi một vài mẫu giai điệu có tiết tấu phức tạp hơn (tiết tấu 4/4, 6/8).

- Lớp 5: Hướng dẫn HS phối hợp nhạc cụ và giọng hát, đồng thời khuyến khích các em thực hành sáng tạo một giai điệu mới mà các em nghĩ ra và biểu diễn trên nhạc cụ. Điều này sẽ khiến các em rất thích thú.

Ngoài ra trong quá trình dạy phần Nhạc cụ, GV có thể thiết kế các hoạt động cụ thể trong giáo án như:

- Trống nhỏ, Tambourine, phách và Maracas khai thác triệt để cho việc dạy tiết tấu nhịp phách;
- Phối hợp nhạc cụ gõ với đọc nhạc/hát để rèn luyện khả năng giữ nhịp phách và khả năng phối giữa các nhạc cụ với nhau;
- Kèn Recorder, kèn phím Melodion và đàn phím Organ dùng để dạy đọc nhạc, phát triển kỹ năng nghe, xây dựng cảm giác về cao độ và giai điệu, kiểm tra khả năng bắt chước cao độ. HS giới thiệu lại từng nhạc cụ theo tranh ảnh, nhạc cụ thật hoặc tổ chức trò chơi.

Việc dạy nhạc cụ trên lớp sẽ giúp cho các em HS được luyện tập về nhịp điệu và cũng từ đó giúp GV dễ phát hiện những HS thực hiện tốt và chưa tốt để hướng dẫn các em chơi nhạc cụ đúng tư thế, đúng cách và đúng nhịp điệu hơn. Sử dụng đồ dùng dạy học trong tiết dạy giúp HS hứng thú với môn Âm nhạc và tạo sự thoải mái để các em học tốt hơn ở những môn học khác.

Chơi body percussion (bộ gõ cơ thể): là cách sử dụng cơ thể như một loại nhạc cụ tạo ra tiết tấu. GV có thể hướng dẫn HS tập ba động tác đơn giản là: Vỗ tay, vỗ tay xuống đùi, giậm chân. Buổi đầu, GV cần dành khoảng 2/3 thời gian để hướng dẫn HS luyện tập tiết tấu bằng nhạc cụ gõ và chơi body percussion. Sau đó, dành khoảng 1/3 thời gian còn lại để ứng dụng đệm cho bài hát với nhịp độ vừa phải. Một nhóm HS hát và nhóm còn lại hơi body percussion; cá nhân các em cũng có thể vừa hát vừa tự đệm nhạc cụ,... Đây là biện pháp hiệu quả để GV tạo hứng thú, rèn luyện và nâng cao kĩ năng nhịp điệu cho HS khi đến với Âm nhạc.

2.4.6. Tạo hứng thú trong phần học Nghe nhạc

Nghe nhạc là nội dung chiếm 1/3 trong khối lượng kiến thức âm nhạc ở chương trình Giáo dục Âm nhạc tiểu học. Bởi vì Nghe nhạc là một kỹ năng quan trọng để phát triển năng lực âm nhạc. Trong phân môn Thường thức âm nhạc, nghe nhạc là một dạng bài đọc lập ở lớp 1,2,3 và một phần của dạng bài giới thiệu tác giả, tác phẩm ở lớp 4,5. Nghe nhạc trong giờ Âm nhạc ở trường tiểu học là một dạng hoạt động nhằm tăng thêm sự hiểu biết, đồng thời có ý nghĩa định hướng thẩm mỹ, phát huy thói quen nghe nhạc, đánh thức niềm đam mê âm nhạc, phát triển khả năng phê bình âm nhạc, phát triển nhận thức và định hướng phương pháp biểu diễn cho HS.

Nhận thức được giá trị và tác dụng sâu sắc của việc nghe nhạc, GV cần lựa chọn những phương pháp hữu hiệu nhất để việc dạy Nghe nhạc cho HS đạt mục tiêu. Để việc nghe và cảm thụ âm nhạc của HS đạt được hiệu quả cao, GV cần dành thời gian để tìm hiểu nội dung đề tài, chọn lựa các tác phẩm tiêu biểu với chất lượng âm thanh cũng như bản được hòa âm phối khí tốt nhất (để đảm bảo tạo ấn tượng tốt đẹp và gây cảm giác hứng thú muốn nghe, muốn tìm hiểu ngay từ phút ban đầu), với độ dài tối đa khoảng 5-7 phút, có thể bằng video hoặc file âm thanh. File âm thanh có tác dụng kích thích trí tưởng tượng cho HS. Còn video lại có tác dụng bổ trợ cho thêm các thông tin bằng hình ảnh. Tùy theo bài hoặc nội dung mà GV có thể chọn lựa hoặc thay đổi 2 hình thức nghe trên để bổ trợ hoặc phát huy trí tưởng tượng cho HS. Việc nghe nhạc cần được lặp lại 2-3 lần, ngoài ra có thể kết hợp với các hoạt động khác như: trả lời câu hỏi ngắn (khuyến khích HS bày tỏ cảm nhận về tính chất âm nhạc, hình dáng nhạc cụ, âm sắc); kết hợp trong chơi trò chơi (nghe nhạc đoán tên nhạc cụ, gõ tiết tấu bằng nhạc cụ và di chuyển theo độ nhanh chậm của tiết tấu), vận động theo nhạc (múa các động tác đơn giản hoặc nhảy theo tính chất âm nhạc), dùng nhạc cụ gõ đệm theo bản nhạc... GV có thể yêu cầu các em hát lại bài hát đã thuộc, kết hợp vận động và còn có thể mời bạn khác cùng biểu diễn lại.

Phần nghe nhạc là một phần của trải nghiệm âm nhạc cần được dựa trên nguyên tắc “hình xoắn ốc” đi từ đơn giản đến phức tạp. Quá trình trải nghiệm âm nhạc sẽ thúc đẩy các trải nghiệm thành phần như: hiểu biết âm nhạc, cảm xúc âm nhạc, phân tích và đánh giá âm nhạc, sáng tạo và ứng dụng âm nhạc (nhạc cụ) [1, tr.78].

Lưu ý trong phần nghe nhạc, GV tránh việc cho HS nghe nhạc rồi sau đó tập cho HS hát theo, yêu cầu HS hát đúng giai điệu kết hợp gõ đệm hoặc vận động. Đây là cách giải quyết sai trọng tâm và

không đúng mục tiêu dạy học, bởi mục tiêu của Nghe nhạc là chỉ để cho các em hiểu biết về bài hát, bản nhạc chứ không phải hát đúng bài hát đó.

2.4.7. Tạo hứng thú trong phần học Đọc nhạc

Trước khi vào một bài tập đọc nhạc mới, GV có thể dành cho HS 3 phút để các em quan sát bản nhạc và chuẩn bị trả lời cho các câu hỏi: Bài tập đọc nhạc được viết ở thể loại nhịp gì?; Về trường độ trong bài có những hình nốt gì?; Về ca độ trong bài có những tên nốt gì? [3, tr. 79]

Việc đặt câu hỏi và cho HS một vài phút giúp các em rèn luyện khả năng quan sát, ghi nhớ và tư duy. Như vậy chỉ trong một thời gian ngắn nhưng các em được củng cố kiến thức và phát huy khả năng tự chủ trong học tập.

Phần môn Đọc nhạc trong chương trình Tiểu học với mục đích giúp HS nhớ tên và vị trí nốt nhạc nốt nhạc trên khuôn nhạc, ca độ và tiết tấu. Vận dụng phương pháp đọc nhạc theo ký hiệu bàn tay là một hình thức mới khá sáng tạo và gần gũi. GV cần hướng dẫn chậm rãi và có sự so sánh đối chiếu giữa ký hiệu bàn tay và ký hiệu trên khuôn nhạc. GV cần thực hiện việc xướng âm với tốc độ chậm to, rõ ràng, lặp đi lặp lại song song cùng với ký hiệu bàn tay. Khi cả lớp đã xướng âm và làm mẫu tương đối đúng, GV có thể cho HS luyện tập theo nhóm để các em có thể quan sát đối chiếu và sửa sai cho nhau, sau đó cho các nhóm trình bày trước lớp. Với hình thức tổ chức này, không khí buổi học sẽ trở nên sôi nổi vui vẻ. Phần Đọc nhạc còn có thể tổ chức trong phần Trò chơi âm nhạc, bằng cách cho một nhóm đọc nhạc (bài đã học) và nhóm đối diện nghe và thực hiện theo ký hiệu bàn tay. Hoặc GV có thể chép 2 ô nhịp với ca độ và tiết tấu đơn giản lên bảng. Cho 2 nhóm HS thi đua, lên bảng vừa đọc nhạc vừa thực hiện theo ký hiệu trên bàn tay. Nhóm nào có nhiều bạn làm đúng nhóm đó sẽ thắng.

2.4.8. Tạo hứng thú trong phần vận dụng - sáng tạo

Vận dụng - sáng tạo trong môn Âm nhạc ở tiểu học là vận dụng những nội dung đã được học trong chương trình để ứng dụng vào một hình thức mới bằng sự sáng tạo của mình. Từ việc vận dụng sáng tạo, HS hiểu hơn về cái hay cái đẹp trong tác phẩm âm nhạc, sự thú vị trong giai điệu tiết tấu và qua các hoạt động trải nghiệm, các em một lần nữa được ghi nhớ sâu sắc hơn về bài học.

GV có thể sử dụng linh hoạt những hoạt động cho nội dung vận dụng - sáng tạo ở môn Âm nhạc như sau: Đặt lời mới cho ca khúc; Gõ nhịp bằng trống kết hợp hát ca khúc; Gõ nhịp bằng phách kết hợp cùng đàn Organ/ kèn phím Melodion với một giai điệu bài hát; Đọc nhạc bài tập đọc nhạc đã học kết hợp với ký hiệu bàn tay; Đọc bài tập đọc nhạc đã học kết hợp với body percussion; Hát bài hát kết hợp với động tác minh họa; Hát bài hát kết hợp với múa minh họa; Sáng tạo vận động theo nhạc bằng một đoạn nhạc ngắn.

Xây dựng các trò chơi Âm nhạc để tăng sự hứng thú và vui vẻ cho HS như: "Lễ hội âm thanh", "Chiếc đèn ông sao", "tai ai nhanh hơn", "nghe giai điệu đoán tên bài hát", "nghe và mô phỏng mẫu tiết tấu trên nhạc cụ", "nghe và mô phỏng mẫu giai điệu trên đàn".

2.4.9. Phát huy tính chủ động, sáng tạo cho học sinh trong tất cả các hoạt động âm nhạc

Ở các trường tiểu học tại phường Đồng Hới tỉnh Quảng Trị hiện nay, qua khảo sát cho thấy mỗi HS sẽ có một mức độ năng khiếu âm nhạc khác nhau, mức độ tập trung cũng như khả năng tiếp thu khác nhau. Vì vậy, GV không thể áp đặt mong muốn của mình lên tất cả các HS và yêu cầu các em phải làm đúng tuyệt đối ở một số lĩnh vực (ví dụ nhạc cụ gõ, giọng hát, vận động theo nhạc đúng nhịp). Tuy nhiên mục tiêu vẫn là phát huy tối đa năng lực chung và năng lực riêng của mỗi cá nhân. Mỗi HS sẽ có từng năng lực (có em có khả năng hát tốt, em khác lại nhạy cảm với nhạc cụ gõ và yêu thích nhạc cụ hơn, có em lại thích nhảy múa, em khác lại thích khám phá kiến thức âm nhạc...). Do đó, GV cần nắm được khả năng, năng lực âm nhạc sẵn có của từng HS, từ đó đặt ra nhiệm vụ học tập và yêu cầu cần đạt cho từng em [1, tr. 78]. Khi các em làm tốt, GV có thể tuyên dương khen ngợi hoặc cho điểm cao trước lớp để các em càng hào hứng và tự tin. Đối với những HS năng khiếu còn hạn chế, GV có thể đưa ra những yêu cầu đơn giản, hướng dẫn và khích lệ các em thực hiện, khen ngợi để các em tăng dần yêu

thích và sự cố gắng. Đối với các HS còn nhút nhát, GV tăng cường cho các em làm việc nhóm, hát nhóm, vận động theo nhóm, gõ nhạc cụ theo nhóm để các em quan sát phối hợp cùng bạn, từ đó tăng dần sự tự tin. Tùy theo đối tượng mà có những cách thức phù hợp, làm sao để trong giờ Âm nhạc, tất cả các HS đều được tham gia và cùng trải nghiệm, không phân biệt. Nhờ tinh thần này, GV sẽ tăng tự hứng thú với môn học và tạo sự vui vẻ đoàn kết cho trẻ.

Để HS yêu thích môn học, trong quá trình dạy, GV có thể cho cả lớp cùng tham gia nhảy, múa, biểu diễn nhạc cụ gõ, hát, dành một chút thời gian luyện tập đến khi nhuần nhuyễn đồng đều. Sau đó, GV đề nghị với Ban giám hiệu và Tổng phụ trách Đội, tổ chức các cuộc thi văn nghệ cho toàn khối, toàn trường. Với cách làm này, tất cả các em đều được biểu diễn, được lên sân khấu, tinh thần đa số HS sẽ cảm thấy vui vẻ phấn chấn và càng tích cực trong việc học môn Âm nhạc.

3. Kết luận

Âm nhạc có ý nghĩa rất quan trọng trong việc góp phần hình thành và phát triển nhân cách cho trẻ. Ở độ tuổi từ 6-10 (độ tuổi tiểu học), trẻ đang bắt đầu tiếp cận với những kiến thức khoa học, công nghệ, thì việc học âm nhạc có ý nghĩa giúp trẻ được giải trí vui chơi và cân bằng được cảm xúc căng thẳng trong việc học tập. Hiểu được điều đó, GV dạy Âm nhạc tại các trường tiểu học thuộc địa bàn phường Đồng Hới, tỉnh Quảng Trị cần tạo ra sự vui vẻ hào hứng cho giờ học Âm nhạc, làm sao để mỗi tiết học là một khoảng thời gian thú vị, vui vẻ, giúp các em có mong muốn được khám phá và trải nghiệm âm nhạc. Không quá áp đặt nhưng cũng cần có những nguyên tắc nhất định để đảm bảo được các kiến thức và kỹ năng âm nhạc cơ bản. Muốn được như vậy, GV cần có một kiến thức rộng và chắc, không ngừng tìm hiểu và bổ sung những thông tin âm nhạc mới, luôn có sự chuẩn bị bài kỹ càng từ nội dung cho đến hình thức (tranh ảnh, nhạc cụ minh họa), video, file âm thanh, đàn và phần đệm đàn, những giáo cụ trực quan về trò chơi; luôn có ý thức sáng tạo, tìm hiểu và linh hoạt trong phương pháp giảng dạy; đa dạng hóa cách thức truyền đạt ở mỗi nội dung bài học để tạo cảm giác thú vị và mới mẻ.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục Đào tạo (2018). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, ngày 26/12/2018 ban hành Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc.*
- [2] Hoàng Long, Hoàng Lân (2010). *Phương pháp dạy học Âm nhạc.* NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [3] Nguyễn Thế Hùng (2023). *Biện pháp giúp học sinh học tốt môn Âm nhạc ở trường Tiểu học.* Tạp chí Giáo dục và Xã hội, số 146, tr. 77-81.
- [4] Nguyễn Thị Hồng Thanh, Trần Hương Giang, Bùi Đình Thọ (2024). *Giáo trình Lý luận và phương pháp dạy học Âm nhạc.* NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [5] Nguyễn Thị Thanh Bình (2022). *Hướng dẫn dạy học môn Âm nhạc lớp 1 theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.* NXB Đại học Sư phạm.
- [6] Phạm Thị Thu Hà (2019). *Dạy học Âm nhạc cho học sinh Tiểu học theo hướng phát triển năng lực.* Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Quy Nhơn, tập 13, số 2, tr. 73-81.
- [7] Robert. J. Marzano (2011). *Nghệ thuật và khoa học dạy học* (người dịch: Nguyễn Hữu Châu). NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [8] Thái Duy Tuyên (2008). *Phương pháp dạy học truyền thống và đổi mới.* NXB Giáo dục, Hà Nội.